

Vesilintulaskennan perusteet

Laskijatapaaminen, Mikkeli 11.-12.3.2017

Ina Tirri, Luomus

Vesilintulaskennat

Vesilintujen pistelaskennat

- Tavoitteena seurata pesimäkantojen muutoksia vuodesta toiseen erityyppisillä vesillä ja eri osissa Suomea sekä tutkia niiden syitä

Kiertolaskennat

- Biotoopeittain aineistoa pesivistä vesilintukannoista ja lajien runsaussuhteista kokonaisilla vesialueilla

Vesilintujen pistelaskenta

- Laskentakohde: lampi, järvi, järven- ja merenlahti, merenranta tai jokivarsi
  - > lintutorni / niemenkärki / rantakallio / laituri
- Pisteestä on esteetön näkyvyys laskettavalle sektorille
  - > huomioi vesikasvillisuuden/valaistusolojen muutokset ja tuuli
- Helppo yhdistää muuhun linturetkeilyyn

Vesilintujen pistelaskenta

- aamulla tai aamupäivällä (klo 6–13)
- aurinkoinen tai pilvipoutainen sää
- vain heikko tuuli
- Kiikarin tai kaukoputken avulla tarkastetaan huolellisesti koko näkyvä vesialueen sektori yhteen suuntaan edeten
  - > huomaa rantaviivan tuntumassa tai kasvillisuuden reunassa olevat yksilöt

Vesilintulaskentojen ajoitus

- 1. laskenta toukokuun alkupuolella tai puolivälissä
- 2. laskenta toukokuun lopussa (Lapissa kesäkuun alussa)
- laskenta-aika riippuu kevään edistymisestä

Vesilintulaskennan lajit

- 1. laskenta: sinisorsa, tavi, jouhisorsa, lapasorsa, punasotka, telkkä, isokoskelo, nokikana, (taivaanvuohi, pajusirkku)
- 2. laskenta: kuikka, kaakkuri, silkkiuikku, härkälintu, mustakurkku-uikku, laulujoutsen, metsähanhi, kanadanhanhi, harmaasorsa, haapana, heinätavi, tukkasotka, mustalintu, pilkkasiipi, tukkakoskelo, uivelo, (punajalkaviklo, rantasiipi, ruokokerttunen)
- Kaikkien lintujen laji ja sukupuoli (sorsalinnuista)
- Linnut kirjataan parvittain

Havaintojen tulkinta

- Sorsalinnut (pl. sotkat):
  - muista yksilöistä erillään oleva pari
  - 2–4 linnun koirasparvet
  - yksittäinen koiras
  - yksittäiset naaraat, jos niitä on enemmän kuin koiraita
- Puna- ja tukkasotka:
  - naaraiden lukumäärä
- Telkkä:
  - juhlapukuinen koiras
  - pari

Havaintojen tulkinta

- Nokikana:
  - yksittäinen lintu
  - pari
  - äänihavainnot
- Kuikkalinnut ja uikut:
  - yksinäinen lintu
  - pari
- Joutsenet ja hanhet:
  - pesällä havaittu pari
- Lokkilinnut:
  - yksinäinen lintu tai pari oletetun pesäpaikan luona

Havaintojen tulkinta

- Hankalia:
- tavi (myöhäisinä keväinä usein muuttoparvissa 1. laskennan aikaan)
- haapana (pesimättömät linnut ja muuttajat vaikeuttavat laskenta-ajan määrittämistä)
- lapasorsa ja heinätavi (osa kannasta munii, kun myöhäiset parit vasta asettuvat reviireille)
- jouhisorsa (Etelä-Suomen lintujärvillä läpimuuttajia viipyy 1. laskentakertaan asti ja joskus vielä myöhempäänkin)

Havaintojen tallennus

VESILINTUJEN LASKENTALOMAKE

Versio 5.0 (14.4.2010)

Palauta liitetiedostona (Linnustonseuranta@Luomus.fi) tai postitse laskennan jälkeen! Os. Linnustonseuranta, Eläinmuseo, PL 17, 00014 Helsingin yliopisto

Reitin numero	Vuosi	Paikan numero
9678	2016	1
Uusi reitti	☐	rasti
Laskettu ed. kesänä	☒	rasti
Laskenta muuttui	☐	rasti
Kerro miten muuttui		

Havainnoijatiedot	Osoite muuttunut
Havainnoijanumero	9864 ☐ rasti
Nimi	
Osoite	
Puhelin	
E-mail	

Reitin sijainti	10-km:n ruutu
Pohjoiskoord.	
Itäkoordinaatti	
Laskentakunta	
Lähempi paikka	Piirilahti
Kartta Eläinmuseossa	☐ rasti

Laskentatiedot	Päivä	Kk	Alkutunti	Kesto
Laskenta 1	1	5	9	60 min
Laskenta 2	10	5	9	60 min
Laskennan tyyppi:	Pistelaskenta			

Reitin edustavuus ruudun vesistötyyppien kannalta		
Valitse: ☐ 3 kohteet painottuvat reheviin vesistöihin		
Laskentapaikkojen määrä	kpl	kpl
Pistelaskenta	☐ 2	Kiertolaskenta ☐
Kohteen tyyppi	Valitse jokin Runsaskasvustoinen merenlahti (sekä matalia luokista 1-8: että syviä rantoja); vastaa tyyppin 4 lintujärveä	
☐ 7		

Kohteen (järvi, lampi) ala	☐ ha
Kohteesta laskettu ala	☐ ha
Laskenta kattoi koko kohteen	☐ rasti
Paikat nro	
kattoivat yhdessä koko kohteen	
Käytettiinkö venettä	☐ rasti
kaukoputkea	☒ rasti

Täytä koko **yläosa** kun lasket kohteen ensi kerran. Täytä myöhemmillä kerroilla vihreät lokerot ja ilmoita muissa vain muuttuneet tiedot. Merkitse **alaosan** lokeroihin tulkitsemiesi lintuparien määrät ja eritele 1. ja 2. laskennan havainnot. K = koiras, N = naaras, Y = yksilö (kun sukupuoli ei ole selvillä). Lukumäärä tulisi mainita, kun kyseessä ei ole yksinäinen lintu tai yksi pari. Yksinäinen koiras on K ja yksi pari KN, kaksi naarasta 2N jne. Esimerkkipari, jossa oli 3 koirasta, naaras ja 2 muuta yksilöä, merkitään 3K1N2Y. Erottele eri havainnot ja parvet plussalla, esim. 2KN+K+2K. Lisätiedot sulkuihin, N (pesällä) tai 20Y (n. 20 yksilöä lentoon rannalta). Ilmoita luvut ilman noin-merkkejä.

Havaintojen tallennus

Anapla 2/, 2/, 1/1
 Anacre 1/1, 3/3, 1/1
 Buccla 1/
 Mermer 1/1, 5/2
 Podcri 1,1

Havaitut linnut ja tulkitut parimäärät

Paria	1. laskennan havainnot	2. laskennan havainnot
5 sinisorsa	2K+2K+KN	KN+K+K
2 tavi	1K1N+3K3N+KN	K
jouhisorsa		
lapasorsa		
punasotka		
1 telkkä	K	
1 isokoskelo	KN+5K2N	
nokikana		

Paria	1. laskennan havainnot	2. laskennan havainnot
kuikka		
3 silkkiuikku	Y+Y	Y+Y+2Y
härkälintu		
mustak. uikku		
laulujoutsen		
metsähanhi		
kanadanhanhi		
haapana		
heinätavi		
tukkasotka		
piikkasiipi		
tukkakoskelo		
uivelo		

Rasti

Laskettiin myös lokkilinnut

Paria	1. laskennan havainnot	2. laskennan havainnot
pikkulokki		
naurulokki		
kalalokki		
kalatiira		

Rasti

Laskettiin myös kahlaajat ja kaulushaikara

Paria		
taivaanvuohi		
liro		
valkoviklo		
metsäviklo		
rantasipi		
isokuovi		
töyhtöhyppä		
kaulushaikara		

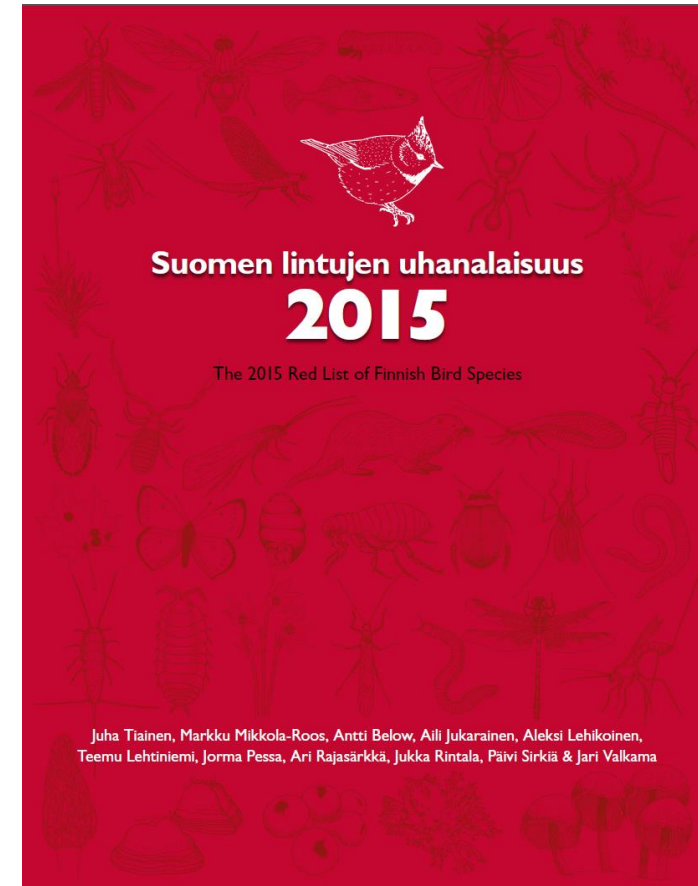
Rasti

Laskettiin myös varpuslinnut

Paria		
ruokokerttunen		
pajusirkku		

Aineiston käyttö

- Uhanalaisuusarviot

Aineiston käyttö

- Kesäkuun loppuun mennessä toimitettu aineisto: Luken arviot syksyn sorsastuskautta varten
- Kannankehitys, tutkimusartikkelit (mm. Lehikoinen, A., Rintala, J., Lammi, E. & Pöysä, H. 2016: Habitat-specific population trajectories in boreal waterbirds. Alarming trends and bioindicators for wetlands. *Animal Conservation* 19: 88–95.)

Animal Conservation

ZSL
LET'S WORK
FOR WILDLIFE

[Explore this journal >](#)

Original Article

Habitat-specific population trajectories in boreal waterbirds: alarming trends and bioindicators for wetlands

[A. Lehikoinen](#) [✉](#), [J. Rintala](#), [E. Lammi](#), [H. Pöysä](#)

First published: 11 August 2015 [Full publication history](#)

DOI: 10.1111/acv.12226 [View/save citation](#)

Cited by: 3 articles [Citation tools](#)

 11

[Funding Information](#)

Editor: Darren Evans

Associate Editor: Jaime Ramos

[View issue TOC](#)
Volume 19, Issue 1
February 2016
Pages 88–95

Abstract

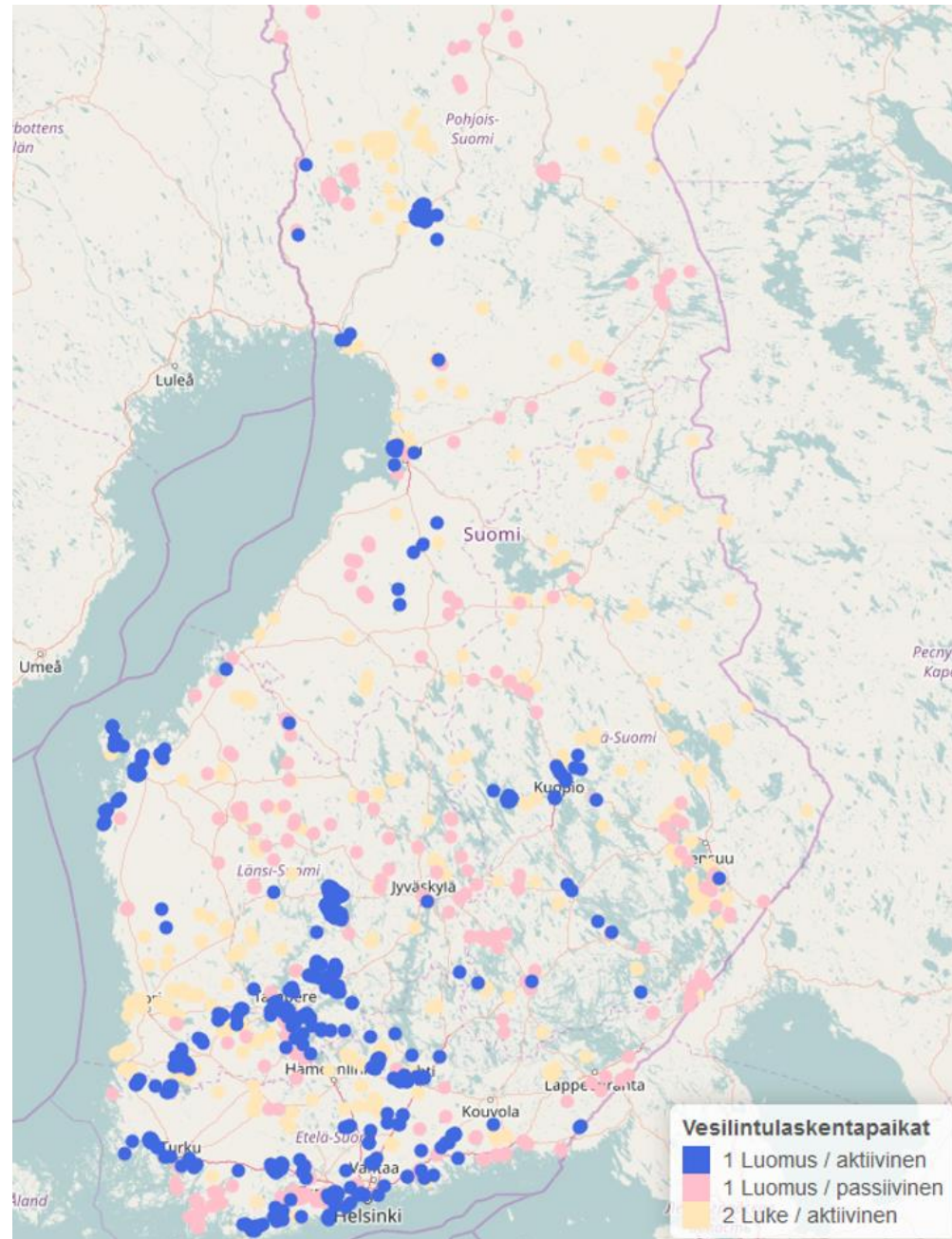
Identification of conservation priorities is a fundamental issue for successful nature conservation. This can be done by looking at population trends of species in different habitats. Boreal zone is the key breeding area for many Eurasian waterbirds. Wetlands of the boreal zone can be roughly classified into two different groups: nutrient-poor oligotrophic and nutrient-rich eutrophic water ecosystems. Earlier work has shown that eutrophic lake-specialist species have declined compared with generalists and species preferring oligotrophic lakes. However, it is not known if species that live in both habitats show habitat-specific population trends. We used monitoring data of breeding waterbirds in Finland from 1986 to 2013 to evaluate habitat-specific population trends in five generalist duck species, which mostly overwinter in the coastal waters of West Europe. Population trend of tufted duck was highly significantly more positive in oligotrophic wetlands compared with populations in eutrophic wetlands, and two other species had similar but weaker effects. In addition, we established bird population state indicators for oligotrophic and eutrophic water ecosystems in Finland. The indicators revealed that the populations in eutrophic wetlands have on average halved since early 1990s. The populations in oligotrophic wetlands have remained stable, except a moderate decline since the late 2000s. Our findings support the idea that the waterbird populations of the eutrophic wetlands are in serious trouble. This is likely due to over-eutrophication of these ecosystems. Conservation and management actions should be urgently taken to halt the loss of biodiversity in these globally threatened freshwater ecosystems.

Vesilintulaskentatilanne

2013–2016 mukana yhteensä 538
laskentapistettä

2016 aktiivisia VL-kohteita 416 kpl

<http://luomus.fi/fi/vesilintulaskenta>

Vesilintulaskentatilanne

